

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach

LKA.411.004.01.2022

Pan
Jarosław Wieczorek
Wojewoda Śląski
Śląski Urząd Wojewódzki
ul. Jagiellońska 25
40-032 Katowice

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

D/22/505 – Działania podmiotów publicznych w związku z kryzysem ekologicznym na rzece Odrze

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Śląski Urząd Wojewódzki ¹ , ul. Jagiellońska 25, 40-032 Katowice
Kierownik jednostki kontrolowanej	Jarosław Wieczorek, Wojewoda Śląski, od 5 grudnia 2015 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przygotowanie do przeciwdziałania zagrożeniom związanym z jakością wód rzek. 2. Działania podjęte w sytuacji wystąpienia w 2022 r. zagrożenia związanego z jakością wód rzeki Odry.
Okres objęty kontrolą	Od 1 lipca 2021 r. - do dnia zakończenia czynności kontrolnych z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none"> 1. Stefania Zalewska, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/228/2022 z 7 listopada 2022 r. oraz LKA/49/2023 z 21 lutego 2023 r. 2. Monika Kopczyk, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr LKA/240/2022 z 28 listopada 2022 r. 3. Michał Nowak, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 233/2022 z 16 listopada 2022 r.

(akta kontroli tom I str. 1-7)

---

¹ Dalej: Urząd.

² Dz. U. z 2022 r. poz. 623. Dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Wojewoda Śląski zapewnił w okresie objętym kontrolą warunki organizacyjne do sprawnej realizacji przez Urząd zadań dotyczących zarządzania kryzysowego oraz prawidłowego funkcjonowania Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego⁴. Właściwie zorganizowano systemy łączności, monitorowania zagrożeń oraz ostrzegania i alarmowania ludności. Przeprowadzone w okresie objętym kontrolą ćwiczenia obejmowały m.in. zagadnienia związane z rozpoznaniem i neutralizacją zagrożeń chemicznych, biologicznych, radiologicznych i nuklearnych, jednakże nie dotyczyły problematyki zagrożeń dotyczących jakości wód powierzchniowych.

W Wojewódzkim Planie Zarządzania Kryzysowego⁵ nie uwzględniono procedur postępowania w przypadku wystąpienia zagrożenia związanego z zanieczyszczeniami wód powierzchniowymi, w tym o nieznanym (w czasie zaistnienia) przyczynie. W ocenie NIK sytuacja związana z kryzysem ekologicznym na Odrze w 2022 r. stanowiła wystarczającą przesłankę do uwzględnienia tego rodzaju zagrożeń w tym dokumencie.

Wojewoda Śląski powołał Wojewódzki Zespół Zarządzania Kryzysowego⁶ i określił jego skład, organizację, siedzibę oraz tryb pracy zgodnie z art. 14 ust. 7 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym⁷. W związku z kryzysem na Odrze nie były zwoływane posiedzenia WZZK, a przebieg organizowanych w formie wideokonferencji narad koordynacyjnych nie był utrwalany ani rejestrowany, co, zdaniem NIK, uniemożliwiło jednoznaczne ustalenie osób w nim uczestniczących, a także poleceń i wniosków formułowanych w trakcie ich trwania. Niepodejmowanie przez WZZK formalnej aktywności w związku z kryzysem ekologicznym na Odrze ograniczyło WZZK możliwość oceny takich zagrożeń i przygotowania propozycji działań oraz wniosków dotyczących zmian w WPZK w tym zakresie, tj. kompetencji wskazanych w art. 14 ust. 8 pkt 1 i 2 ustawy o zk.

Realizując obowiązek wynikający z art. 14 ust. 2 pkt 2 lit. a ustawy o zk, Wojewoda Śląski wydał zalecenia do powiatowych planów zarządzania kryzysowego, które były spójne z wytycznymi Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, jednakże nie odnosiły się do zagrożeń związanych z jakością wód rzek.

W okresie objętym kontrolą Wojewoda Śląski posiadał informacje na temat przypadków i skali zagrożeń związanych z zanieczyszczeniem wód rzek na obszarze województwa. W związku z kryzysem ekologicznym na Odrze Wojewoda Śląski podejmował adekwatne do sytuacji i bezzwłoczne działania, nie mniej jednak przejęcie koordynacji rozpoczęło 11 sierpnia 2022 r. (zwołanie pierwszej narady koordynacyjnej), tj. po upływie tygodnia od otrzymania (4 sierpnia 2022 r.) polecenia wydanego przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska właściwym miejscowo wojewódzkim inspektorom ochrony środowiska. Główne działania podejmowane przez Wojewodę Śląskiego w związku z sytuacją dotyczącą zanieczyszczenia wód rzeki Odry dotyczyły: zwoływania i prowadzenia narad koordynacyjnych z udziałem przedstawicieli wojewódzkich służb, inspekcji i straży oraz koordynowanie ich działań, pozyskiwania informacji o stanie wód oraz przesyłania codziennych raportów do

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej. W niniejszym wystąpieniu zastosowano ocenę opisową.

⁴ Dalej: WCZK.

⁵ Dalej: WPZK.

⁶ Dalej: WZZK.

⁷ Dz. U. z 2023 r., poz. 122. Dalej: ustawa o zk.

Rządowego Centrum Bezpieczeństwa⁸ i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji⁹ o prowadzonych działaniach. Podległe Województwo Śląskiemu WCZK na bieżąco monitorowało sytuację na Odrze, jej dopływach oraz na Kanale Gliwickim.

Wojewoda Śląski wydał dwa rozporządzenia porządkowe dotyczące zakazu korzystania z wód Kanału Gliwickiego na wskazanym odcinku, jednakże nie dopełnił obowiązku, o którym mowa w art. 60 ust. 3 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie¹⁰, ich przekazania Prezesowi Rady Ministrów i Marszałkowi Województwa Śląskiego, przy czym zapewnił ich stosowne ogłoszenie. Ponadto WCZK nie dopełniło obowiązku wynikającego z przyjętej w WCZK Procedury przekazywania meldunków przewidzianych w ramach Międzynarodowego Planu Ostrzegawczo-Alarmowego dla Odry¹¹ przekazania sześciu informacji o zgłoszeniach lub odwołaniach awarii wskazanym adresatom.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej¹² kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Przygotowanie do przeciwdziałania zagrożeniom związanym z jakością wód rzek

Opis stanu faktycznego

1.1. Realizacja zadań dotyczących zarządzania kryzysowego, w tym w odniesieniu do zagrożeń związanych z jakością wód powierzchniowych, należała do Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego¹³, który zgodnie z Regulaminem Urzędu odpowiadał za:

- przygotowanie, zapewnienie działania i nadzorowanie funkcjonowania systemu wykrywania i alarmowania oraz systemu wczesnego ostrzegania ludności;
- zapewnienie funkcjonowania WZZK, w tym dokumentowanie jego prac oraz współdziałanie z centrami zarządzania kryzysowego organów administracji publicznej;
- monitorowanie, analizowanie i prognozowanie rozwoju zagrożeń na obszarze województwa;
- planowanie wsparcia innych organów w sprawach zarządzania kryzysowego;
- zapewnienie funkcjonowania WCZK.

Wojewoda Śląski wyjaśnił, iż WBZiK nie realizował zadań z zakresu monitoringu środowiska, w tym stanu jakości wód powierzchniowych oraz nie prowadził obserwacji i oceny jego stanu (parametrów fizyczno-chemicznych i biologicznych), jak również zachodzących w nim zmian.

(akta kontroli tom I str. 42-58)

Zadania dotyczące zarządzania kryzysowego w ww. zakresie były realizowane, w zależności od potrzeb, przez pracowników następujących komórek organizacyjnych WBZiK: WCZK, Oddziału Zarządzania Kryzysowego i Oddziału Bezpieczeństwa Publicznego. Spośród 32 zatrudnionych w ww. komórkach organizacyjnych, trzech pracowników posiadało co najmniej dwudziestoletni staż pracy w WBZiK, trzech – piętnastoletni, 12 – dziesięcioletni, sześciu – pięcioletni, a staż ośmiu pracowników nie przekraczał 5 lat. Wszyscy pracownicy mieli wyższe

⁸ Dalej: RCB.

⁹ Dalej: MSWiA.

¹⁰ Dz.U. z 2023 r. poz. 190. Dalej: ustawa o wojewodzie.

¹¹ Dalej: Procedura przekazywania meldunków przewidzianych w MPO-A dla Odry.

¹² Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹³ Dalej: WBZiK.

wykształcenie i posiadali przygotowanie merytoryczne i doświadczenie odpowiednie do wymogów określonych dla zajmowanych przez nich stanowisk pracy.

(akta kontroli tom I str. 42-58, 91-101)

W okresie objętym kontrolą pracownicy WBiZK nie brali udziału w szkoleniach i ćwiczeniach dotyczących zagrożeń związanych z jakością wód powierzchniowych finansowanych ze środków Urzędu. Natomiast w dniach 13 października 2021 r., 18 maja 2022 r. i 12 października 2022 r. pracownik ds. programowania kryzysowego WCZK uczestniczył w naradach Grupy Roboczej G3 dot. zanieczyszczeń awaryjnych rzeki Odry organizowanych przez Sekretariat Międzynarodowej Komisji Ochrony Odry przed Zanieczyszczeniami¹⁴ we Wrocławiu. Tematyka narad dotyczyła omówienia ćwiczeń przekazywania meldunków pomiędzy stroną polską, czeską i niemiecką w ramach MPO-A, ustalenia terminów kolejnych ćwiczeń komunikacyjnych, aktualizacji MPO-A w zakresie m.in. danych teleadresowych ujętych w planie łączności. Ponadto w terminach 29 kwietnia 2022 r. i 31 października 2022 r. dyżurni WCZK uczestniczyli w ćwiczeniach komunikacyjnych przekazywania meldunków zgodnie z MPO-A dla Odry¹⁵.

(akta kontroli tom I str. 42-58)

Wojewoda Śląski, w kwestii problemów i trudności systemowych związanych z realizacją przydzielonych zadań, w tym dotyczących monitoringu zagrożeń związanych z jakością wód powierzchniowych, wyjaśnił m.in.: *W ramach monitoringu działań dotyczących zarządzania kryzysowego prowadzone jest zbieranie informacji o występujących zagrożeniach, zdarzeniach i ich skutkach od służb, inspekcji, jednostek organizacyjnych oraz osób fizycznych. Informacje te są analizowane pod kątem poziomu reagowania, udziału w reagowaniu na zdarzenie właściwych służb, inspekcji i innych jednostek oraz zgłaszanych potrzeb wsparcia. W przypadku takiej potrzeby powiadamiane bądź alarmowane są jednostki niezbędne do reagowania, realizowane są procedury ostrzegania oraz podnoszony jest szczebel koordynacji. Wnioski z prowadzonych działań mogą być źródłem zmian procedur wykonawczych poszczególnych jednostek organizacyjnych oraz aktualizacji WPZK. W przypadku działań dotyczących zagrożeń związanych z jakością wód powierzchniowych niezbędna jest poprawa systemu monitorowania tych zagrożeń, między innymi poprzez jednoznaczne przypisanie zadań i odpowiedzialności odpowiednim służbom oraz utworzenie systemu ciągłego monitorowania w oparciu o automatyczne stacje pomiarowe, podobnie jak ma to miejsce w przypadku monitoringu jakości powietrza.*

(akta kontroli tom I str. 42-46, 431-439)

1.2. Skład, organizacja, siedziba oraz tryb pracy WZZK zostały określone w Zarządzeniu Wojewody Śląskiego nr 269/21 z dnia 10 sierpnia 2021 r. w sprawie powołania WZZK¹⁶ oraz w Zarządzeniu Wojewody Śląskiego nr 173/22 z dnia 3 czerwca 2022 r. zmieniającym zarządzenie w sprawie powołania WZZK. W skład WZZK wchodzi Wojewoda Śląski (Przewodniczący), Dyrektor WBiZK (Zastępca Przewodniczącego pełniący funkcję koordynatora programów kryzysowych oraz koordynatora odbudowy) oraz 18 członków¹⁷. W okresie objętym kontrolą WZZK

¹⁴ Dalej: MKOOpZ.

¹⁵ Zorganizowane przez WZZK w Katowicach.

¹⁶ Dalej: zarządzenie w sprawie WZZK.

¹⁷ Tj. Śląski Komendant Wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej, Komendant Wojewódzki Policji w Katowicach, Śląski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny, Śląski Wojewódzki Lekarz Weterynarii, Śląski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska, Zastępca Dyrektora Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego, Dyrektor Wydziału Rodziny i Polityki Społecznej Urzędu, Dyrektor Wydziału Zdrowia Urzędu, Zastępca Dyrektora Wydziału Infrastruktury Urzędu, Rzecznik Prasowy Wojewody Śląskiego, Kierownik WCZK, Kierownik Oddziału do Spraw Obrony Cywilnej i Logistyki w WBiZK, wyznaczony przez Wojewodę Śląskiego koordynator wojewódzki wsparcia psychologicznego, Dyrektor Wydziału Powiadamiania Ratunkowego Urzędu, przedstawiciel samorządu

zebrał się jeden raz w dniu 30 listopada 2021 r. Posiedzenie WZZK dotyczyło stanu przygotowania do zagrożeń okresu zimowego 2021/2022, a propozycje działań przygotowanych na tym posiedzeniu WZZK dotyczyły przede wszystkim kontroli obiektów budowlanych, w których będą przebywały dzieci w czasie ferii zimowych, zagrożeń związanych ze spadaniem lodu z dachów, balkonów czy rynien, a także przygotowania chodników do bezpiecznego użytkowania przez pieszych. W swoich wyjaśnieniach Wojewoda Śląski potwierdził, że w okresie objętym kontrolą przedmiotem prac Zespołu nie była ocena potencjalnych zagrożeń mogących mieć wpływ na bezpieczeństwo publiczne związane z jakością wód powierzchniowych, a przygotowane propozycje działań nie odnosiły się do zagrożeń związanych z jakością wód rzek.

Odnosząc się do faktu niepodejmowania, w związku z kryzysem na Odrze, aktywności przez WZZK Wojewoda Śląski wyjaśnił, że dynamika sytuacji powodowała, że optymalnym rozwiązaniem było przyjęcie formy narad koordynacyjnych. Dodał, że w tym samym czasie odbywały się na bieżąco narady dotyczące sytuacji związanej z konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy, w związku z powyższym zwoływanie posiedzeń WZZK w celu omówienia każdej wątpliwości było niemożliwe

Zdaniem NIK podejmowanie kwestii związanych z kryzysem ekologicznym na Odrze podczas niesformalizowanych narad koordynacyjnych (prowadzonych w formie wideokonferencji) sprzyjało podejmowaniu jedynie doraźnych działań umożliwiających bieżące reagowanie w sytuacji, która miała miejsce na Odrze. NIK wskazuje ponadto, iż niekorzystanie przez Wojewodę z możliwości wynikających z funkcjonowania WZZK w sytuacji kryzysu ekologicznego na Odrze, zdaniem NIK, pozbawiło WZZK możliwości oceny takich zagrożeń i przygotowania propozycji działań oraz wniosków dotyczących ewentualnych zmian w tym zakresie w WPZK.

(akta kontroli tom I str. 9-41, tom. II str. 319-322)

W okresie objętym kontrolą Wojewoda Śląski wystąpił do Ministra Obrony Narodowej z pięcioma wnioskami na podstawie art. 25 ust. 1 ustawy o zk. Przedmiotowe wnioski dotyczyły potrzeby wsparcia administracji publicznej w sytuacji konfliktu na Ukrainie i nie miały związku z kryzysem ekologicznym na Odrze.

(akta kontroli tom I str. 9-41)

1.3 W strukturze WBiZK, zgodnie z art. 16 ust. 1 ustawy o zk, ujęto komórkę organizacyjną WCZK, której zadania określono w Regulaminie Organizacyjnym WBiZK¹⁸. W skład WCZK wchodziły następujące stanowiska: kierownik, zastępca kierownika, konserwator elektronicznych maszyn cyfrowych i magnetycznych nośników informatycznych oraz główny specjalista ds. administrowania systemami łączności radiowej. W ramach WCZK funkcjonował również Zespół Dyżurnych (dla stanowiska dyżurnego operacyjnego przyjęto 10 etatów). Tryb pracy Zespołu został określony w Regulaminie pracy Urzędu¹⁹. Pracownicy Zespołu Dyżurnych byli objęci równoważnym systemem czasu pracy przy zachowaniu zmianowości co 12 godzin i zapewnieniu całodobowej pracy przez 7 dni w tygodniu. Stan osobowy Zespołu Dyżurnych w trakcie pełnionych dyżurów (dwie osoby na zmianę) określały miesięczne harmonogramy czasu pracy opracowywane przez kierownika WCZK. Dokumentacja opracowywana w czasie pełnienia dyżuru była prowadzona przez

---

województwa wyznaczony przez Marszałka Województwa Śląskiego, Śląski Wojewódzki Inspektor Nadzoru Budowlanego, wyznaczony przez Ministra Obrony Narodowej Dowódca 13. Śląskiej Brygady Ochrony Terytorialnej, Dyrektor Generalny Urzędu.

¹⁸ Załącznik nr 1 do zarządzenia nr 110.12.2022 Dyrektora Generalnego Urzędu z dnia 7 września 2022 r. W okresie objętym kontrolą zarządzenie to było poprzedzone zarządzeniami: nr 110.4.2021 z dnia 5 marca 2021, nr 110.10.2021 z dnia 17 sierpnia 2021, nr 110.6.2020 z 12 lutego 2020.

¹⁹ Załącznik do zarządzenia Dyrektora Generalnego Urzędu Nr 110.22.2013 z dnia 21 sierpnia 2013 r. (Rozdział 6 § 34.1)

dyżurnych w oparciu o zapisy zawarte w *Procedurze zdawania i przyjmowania służby przez dyżurnego WCZK*²⁰. Procedura alarmowania członków WZZK została określona w WPZK w części nr 2 – „Zespół przedsięwzięć na wypadek sytuacji kryzysowych”, w *Procedurze PRK-1 pn. Zwołanie posiedzenia WZZK w trybie kryzysowym*. W okresie pojawienia się zagrożenia, planowe zwiększenie obsady kadrowej WCZK odbywało się w oparciu o procedurę PRK-2 pn. *Wsparcie kadrowe WCZK* określoną również w WPZK. Zarówno pomieszczenia WCZK, jak i serwerownia, z której Centrum korzystało, były wyposażone w awaryjne zasilacze UPS (serwerownia – w zasilacz centralny, pomieszczenia WCZK – w zasilacze przy stanowiskach komputerowych).

(akta kontroli tom I str. 102-175)

WCZK stanowiło również Międzynarodową Główną Centralę Ostrzegawczą²¹ która w ramach MKOOpZ zapewniała przekazywanie sprawdzonych zgłoszeń o awariach w dorzeczu Odry. Meldunki o awariach przekazywano systemem sztafetowym zgodnie z biegiem Odry. Czynności przesyłania meldunków w ramach MPO-A zostały określone przez kierownika WCZK w „*Procedurze przekazywania meldunków przewidzianych w Międzynarodowym Planie Ostrzegawczo-Alarmowym dla Odry*”²².

W okresie objętym kontrolą WCZK przyjęło meldunki z MGCO w Opolu o sześciu przypadkach zanieczyszczenia/wystąpienia awarii w dorzeczu Odry. W każdym przypadku WCZK potwierdziło przyjęcie meldunku. W trzech przypadkach, tj. po otrzymaniu informacji z Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie w Gliwicach²³ o wystąpieniu awarii/zanieczyszczenia rzeki Kłodnicy²⁴ oraz z Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach²⁵ o zanieczyszczeniu Odry w miejscowości Chałupki, WCZK niezwłocznie opracowało meldunki zgłoszenia, które następnie przekazało do właściwych MGCO. Uruchomienie procedury przekazania meldunków w ramach MPO-A dla Odry było w każdym przypadku konsultowane z kierownictwem WBiZK oraz WIOŚ.

Realizacja procedur przekazywania przez WCZK otrzymywanych i opracowanych meldunków opisano w pkt 2.8 niniejszego wystąpienia.

(akta kontroli tom I str. 217-260)

1.4. Organizacja systemu łączności pomiędzy jednostkami uczestniczącymi w realizacji procedur WPZK została określona, stosownie do wymogu określonego w art. 5 ust. 2 pkt 3 ustawy o zk, w załączniku funkcjonalnym do planu głównego umieszczonym w części III WPZK. W dokumencie wskazano, iż w tym zakresie wykorzystywano następujące środki łączności:

- Centralną Aplikację Raportującą²⁶ - system do raportowania i sytuacji i zagrożeń kryzysowych;
- e-czk - system rejestracji zdarzeń, baza zdarzeń z zakresu zarządzania kryzysowego;
- Regionalny System Ostrzegania²⁷ - platformę do ostrzegania i alarmowania ludności za pomocą usług oferowanych w ramach publicznej telewizji cyfrowej naziemnej (HbbTV, paski informacyjne, telegazeta),

²⁰ Nr WCZK/1/1/5/2013 z dnia 18 marca 2013 r.

²¹ Dalej: MGCO.

²² Nr WCZK /2/2/5/2016 z dnia 30 maja 2016 r. Dalej: Procedura przekazywania meldunków przewidzianych w MPO-A dla Odry.

²³ Dalej: RZGW.

²⁴ 7 i 14 września 2022 r.

²⁵ Dalej: WIOŚ.

²⁶ Dalej: CAR.

²⁷ Dalej: RSO.

- SI Promień - system do prognozowania zagrożeń nuklearnych, biologicznych i chemicznych oraz wymiany informacji;
- SI Patrol – system do rejestracji zgłoszeń i wymiany informacji dot. usuwania i neutralizacji niewypałów i niewybuchów;
- SMS MultInfo – platformę wymiany informacji za pomocą krótkich wiadomości sms;
- SDI Vocatel - system dystrybucji informacji;
- systemy sterowania i alarmowania syrenami alarmowymi;
- pocztę elektroniczną jawną i niejawną;
- łączność telefoniczną przewodową oraz bezprzewodową (komórkową i satelitarną);
- łączność faksową;
- systemy wideokonferencyjne;
- sieci radiowe zarządzania kryzysowego.

Szczegółowe regulacje dotyczące organizacji i działania systemu wczesnego ostrzegania oraz łączności radiowej, w tym na kanałach współdziałania i koordynacji ratownictwa na terenie województwa śląskiego, zostały określone w zarządzeniach Wojewody Śląskiego w sprawie: organizacji i działania systemu wczesnego ostrzegania w województwie śląskim²⁸, organizacji radiowej łączności na kanałach współdziałania i koordynacji ratownictwa w sieciach radiokomunikacyjnych Wojewody Śląskiego używanych przez służby ratownicze²⁹ oraz ustaleniach Regulaminu pracy w Sieciach Radiowych Zarządzania Kryzysowego w województwie śląskim oraz trybu opracowania i aktualizacji powiatowych i miejskich regulaminów pracy sieci radiowych³⁰.

W sytuacji kryzysu ekologicznego na Odrze informacje były przekazywane w oparciu o aplikacje elektroniczne CAR i e-czk, pocztę elektroniczną, łączność telefoniczną, oraz systemy wideokonferencyjne.

(akta kontroli tom I str. 284-314, 346-349)

W toku kontroli poddano oględzinom aplikację CAR stosowaną przez WCZK i powiatowe centra zarządzania kryzysowego³¹ do raportowania o zagrożeniach do RCB. W wyniku oględzin aplikacji CAR stosowanej przez WCZK i powiatowe centra zarządzania kryzysowego³² do raportowania o zagrożeniach do RCB ustalono, że wspierała ona działania WCZK w zakresie opracowywania w sposób ujednolicony raportów doraźnych poprzez stosowanie m.in. słownika kategorii zdarzeń, bądź określonych danych o raportowanym zdarzeniu, tj. przebieg (opis), zdarzenia/zagrożenia, przyczyny, podjęte działania, przewidywany rozwój wydarzeń, wnioski i rekomendacje (uwagi). Aplikacja pozwalała również na filtrowanie/sortowanie raportów według ich rodzaju (doraźny, dobowy, sytuacyjny), kategorii zagrożenia, szczebla raportowania (tj. poziomu, na którym raporty powstały – centralny, wojewódzki, powiatowy), jednostek organizacyjnych, pochodzenia statusu i typu raportu. CAR umożliwiała też podgląd statystyki zdarzeń (tj. liczby raportów dobowych, doraźnych i sytuacyjnych według określonych parametrów, np. daty, przedziału czasu, szczebla, jednostki organizacyjnej, pochodzenia).

²⁸ Zarządzenie Wojewody Śląskiego Nr 160/12 z dnia 25 maja 2012 r. ze zm., tj. zarządzeniem Wojewody Śląskiego Nr 245/13 z 11 października 2013 r.

²⁹ Zarządzenie Wojewody Śląskiego Nr 389 z dnia 18 września 2007 r.

³⁰ Zarządzenie Wojewody Śląskiego z dnia 193/20 z dnia 16 czerwca 2020 r.

³¹ Dalej: PCZK.

³² Dalej: PCZK.

Pracę WCZK usprawniał również program informatyczny e-czk³³ wykorzystywany do realizacji zadań związanych z dokumentowaniem działań WCZK, w tym m.in. rejestracji i wstępnej analizy oraz kwalifikacji zdarzeń/zagrożeń, dokumentowania ich przebiegu, analizy statystycznej zgromadzonych danych oraz generowania raportów. Oględziny aplikacji wykazały, że w zakresie kwalifikacji zdarzeń posługiwała się jednolitymi słownikami (kategoria i rodzaj zdarzenia). Zapewniała ciągłość obsługi zdarzeń, pozwalała na ich opisywanie oraz opisywanie czynności realizowanych w związku z zarejestrowanym zdarzeniem. Umożliwiała przekazywanie dyżurnym komunikatów i poleceń istotnych dla realizacji zadań, z potwierdzeniem zapoznania się. Pozwalała na filtrowanie/sortowanie zdarzeń według wprowadzonych danych (np. data, kategoria, rodzaj, miejsce zdarzenia oraz zapisanego słowa, frazy). Umożliwiała analizę wprowadzonych danych, pozwalała na tworzenie i przekazywanie komunikatów do wybranych odbiorców.

(akta kontroli tom I str. 183-216)

W załącznikach funkcjonalnych planu głównego WPZK³⁴ zostały również określone:

- organizacja systemu monitorowania zagrożeń, ostrzegania i alarmowania³⁵ - z określeniem zasad: alarmowania członków WZZK; ostrzegania i alarmowania województwa samorządowego, powiatu i gminy, oceny sytuacji kryzysowej³⁶, wymiany informacji³⁷ oraz oceny hydrologiczno-meteorologicznej. Załącznik był powiązany z częścią II Planu dotyczącą zespołu przedsięwzięć na wypadek sytuacji kryzysowych, w której wskazano podmioty odpowiedzialne za monitorowanie poszczególnych zagrożeń, wraz ze wskazaniem trybu pracy i raportowania. Zasady informowania kierownictwa Urzędu przez WCZK o istotnych zdarzeniach/zagrożeniach występujących na terenie województwa śląskiego zostały określone w procedurze WCZK/2/2/1/2014 z 20 maja 2014 r.³⁸ Stosowany system umożliwiał uzyskanie potwierdzenia dostarczenia i przeczytania wiadomości przez jej adresata;
- zasady informowania ludności o zagrożeniach i sposobach postępowania na wypadek zagrożeń³⁹, w tym zasady: współpracy ze środkami masowego przekazu, przekazywania informacji ludności za pośrednictwem punktu kontaktowego, tworzenia i pracy punktów kontaktowych oraz zamieszczania komunikatów i ogłoszeń w środkach masowego przekazu. Zawarto w nim także psychologiczne aspekty przekazu informacji⁴⁰.

(akta kontroli tom I str.315-358)

1.5. W okresie objętym kontrolą Wojewoda Śląski zorganizował dwa szkolenia/ćwiczenia z zakresu zarządzania kryzysowego, tj.:

- „TUNEL 21” (30 sierpnia 2021 r.) dla przedstawicieli: Urzędu, Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Katowicach⁴¹, Komendy Wojewódzkiej Policji w Katowicach⁴², PKP Polskich Linii Kolejowych S.A. (Zakładu Linii Kolejowych w Tarnowskich Górach, Centrum Zarządzania

³³ Program wdrażany do użytkowania w WCZK oraz PCZK w latach 2009-2012. Obecnie, po wprowadzeniu aplikacji CAR nie jest wykorzystywany do wymiany informacji o zagrożeniach/zdarzeniach pomiędzy WCZK i PCZK oraz pomiędzy dowolnymi PCZK.

³⁴ Zamieszczone w części III WPZK.

³⁵ Wskazane również w części II WPZK.

³⁶ Ujęta również w schemacie: *Metodyka i Ocena Sytuacji*.

³⁷ Ujęta również w schemacie: *Przekazywanie Meldunków*.

³⁸ Zaktualizowana 20 lipca 2016 r.

³⁹ Ujęte również w schemacie organizowania przekazu informacji dla ludności.

⁴⁰ Wraz z algorytmem postępowania koordynatora polityki informacyjnej (Rzecznika Prasowego Wojewody) w celu podtrzymania wiarygodności oraz zapewnienia rzetelnego źródła informacji na temat sytuacji kryzysowej.

⁴¹ Dalej: KW PSP.

⁴² Dalej: KWP.

w Warszawie - Ekspozytura w Sosnowcu), Komendy Regionalnej Straży Ochrony Kolei w Katowicach, Kolei Śląskich Sp. z o.o., PKP Energetyka S.A. - Południowego Rejonu Dystrybucji w Katowicach. Tematem ćwiczenia była symulacja zdarzenia w ruchu kolejowym wymagającego ewakuacji pasażerów składu kolejowego uczestniczącego w symulowanym zdarzeniu;

- „GUIDO-22” dla przedstawicieli Urzędu, KWP, KW PSP, Lotniczego Pogotowia Ratunkowego, Urzędu Miejskiego w Zabrze, Przedsiębiorstwa Komunikacji Miejskiej w Gliwicach, Wyższego Urzędu Górniczego, Centralnej Stacji Ratownictwa Górniczego w Bytomiu, Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrze, Wojewódzkiego Pogotowia Ratowniczego w Katowicach, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego Delegatury w Katowicach, Prokuratury Okręgowej w Katowicach. Tematem ćwiczenia było rozpoznanie i neutralizacja zagrożeń CBRN-E⁴³ w ramach zdarzenia o charakterze radiologicznym.

Przeprowadzone ćwiczenia nie dotyczyły zagrożeń związanych z jakością wód powierzchniowych. Wojewoda Śląski wyjaśnił, że działania związane z zarządzaniem, organizowaniem oraz prowadzeniem szkoleń, ćwiczeń, treningów z zakresu zarządzania kryzysowego były ograniczone z uwagi na sytuację epidemiczną oraz sytuację związaną z pomocą obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.

(akta kontroli tom I str. 42-52)

1.6. Wojewoda Śląski, realizując obowiązek wynikający z art. 5a ustawy o zk sporządził Raport cząstkowy województwa śląskiego⁴⁴. Za jego opracowanie był odpowiedzialny WBiZK – Oddział do Spraw Zarządzania Kryzysowego oraz Biuro Administracyjne Urzędu – Oddział do Spraw Teleinformatyki. W okresie objętym kontrolą obowiązywały raporty cząstkowe (bądź ich aktualizacje) zatwierdzone przez Wojewodę Śląskiego: 15 października 2019 r.⁴⁵ oraz 14 grudnia 2021 r.⁴⁶, które w dniach zatwierdzenia zostały przesłane do RCB.

W raporcie cząstkowym nie została uwzględniona problematyka zagrożeń związanych z jakością wód powierzchniowych, w tym rzek. Wojewoda Śląski wyjaśnił, że: *Zmiany/aktualizacje raportu cząstkowego nie uwzględniały zagrożeń związanych z jakością wód powierzchniowych, ponieważ skala zdarzenia, które wystąpiło na terenie województwa śląskiego nie wymagała dotychczas aktualizacji przedmiotowego dokumentu w tym zakresie. Ponadto nie wpłynęły także uwagi lub sugestie wskazujące na konieczność uwzględnienia w raporcie cząstkowym aspektów związanych z jakością wód powierzchniowych. Na chwilę obecną nie wydaje się zasadne umieszczenie zagrożenia związanego z jakością wód powierzchniowych w raporcie cząstkowym.*

(akta kontroli tom I str.359-416, 431-439)

Do raportu cząstkowego z 14 grudnia 2021 r. dyrektor RCB zgłosił Wojewodzie Śląskiemu uwagi, o których mowa w § 6 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 11 grudnia 2020 r. w sprawie Raportu o zagrożeniach bezpieczeństwa narodowego⁴⁷. Zgłoszone uwagi dotyczyły zmiany/doprecyzowania nazwy dwóch zagrożeń (o charakterze terrorystycznym i zdarzenia radiacyjnego), ponownej oceny prawdopodobieństwa wystąpienia dwóch zagrożeń (awarii przemysłowych i zdarzeń masowych w kontekście zabezpieczenia łóżek szpitalnych), określenia akceptacji

⁴³ Zagrożenie chemiczne, biologiczne, radiologiczne i nuklearne.

⁴⁴ Dalej: raport cząstkowy.

⁴⁵ W tym Raport cząstkowy w części dotyczącej cyberbezpieczeństwa został zatwierdzony 9 sierpnia 2019 r.,

⁴⁶ W tym Raport cząstkowy w części dotyczącej zagrożeń terrorystycznych został zatwierdzony 2 grudnia 2021 r., w części dot. cyberbezpieczeństwa 14 grudnia 2021 r.

⁴⁷ Dz. U. z 2020 r., poz. 2344.

ryzyka trzech zagrożeń (zmiany klimatu, skażeń radiacyjnych, pożarów), zmiany poziomu akceptacji dwóch ryzyk (awarii systemów łączności, pożarów), zmiany wartości jednego ryzyka (katastrofy komunikacyjnej) oraz zmiany uzasadnienia dwóch ryzyk (awarie systemów łączności i zakłóceń porządku publicznego). Zgłoszone uwagi zostały w całości uwzględnione w skorygowanym Raporcie cząstkowym zatwierdzonym 1 kwietnia 2022 r. i przesłanym do RCB w tym samym dniu.

(akta kontroli tom I str. 359-383, 431-441)

W katalogu zagrożeń raportu cząstkowego zostały ujęte zagrożenia określone w Siatce Bezpieczeństwa WPZK. Porównanie katalogu zagrożeń ujętych w dwóch ostatnich raportach cząstkowych (tj. z 2019 r. i z 2021 r.⁴⁸) wykazało, że w dokumencie z 2021 r. zostały ujęte dwa nowe zagrożenia, tj. „zmiany klimatu” oraz „masowy napływ cudzoziemców”, dla których określono scenariusze, dokonano analizy oraz opisu skutków i oceny ryzyka.

(akta kontroli tom I str. 359-362, 376-378, 400-404)

Raport o zagrożeniach bezpieczeństwa narodowego wpłynął do Urzędu w dniu 30 czerwca 2021 r.⁴⁹. Według zapisów w dzienniku ewidencyjnym oraz na *Karcie zapoznania się z dokumentem*, został on udostępniony: Wojewodzie Śląskiemu, Pełnomocnikowi ds. Ochrony Informacji Niejawnych, Dyrektorowi WBiZK, kierownikowi Oddziału ds. Zarządzania Kryzysowego WBiZK oraz kierownikowi Oddziału ds. Obronnych WBiZK.

(akta kontroli tom I str. 618-619, 620-624)

1.7. Za opracowanie WPZK odpowiadał WBiZK, przy czym za opracowanie projektów poszczególnych fragmentów WPZK odpowiadali, w myśl zarządzenia w sprawie WZZK, poszczególni koordynatorzy funkcyjni zgodnie z ich właściwością merytoryczną. W okresie objętym kontrolą funkcjonowały dwa zaktualizowane WPZK: z 31 lipca 2019 r. i 27 października 2021 r. Obydwa WPZK zostały zaopiniowane przez poszczególnych członków WZZK oraz zatwierdzone przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji odpowiednio 29 stycznia 2020 r. oraz 12 maja 2022 r.

(akta kontroli tom I str. 417-418, 431-439)

Zapisy zatwierdzonych WPZK (procedury, charakterystyki zagrożeń etc.) nie dotyczyły zagrożeń związanych z jakością wód powierzchniowych, w szczególności rzek, w tym o nieustalonych przyczynach wystąpienia. Wojewoda Śląski wyjaśnił, że do Urzędu nie wpłynęły uwagi/sugestie wskazujące na konieczność uwzględnienia w WPZK aspektów związanych z jakością wód powierzchniowych.

Aktualizacja WPZK projektowana do zatwierdzenia w 2023 r. również nie uwzględniała zagrożeń związanych z jakością wód powierzchniowych. Wojewoda Śląski wyjaśnił, że skala zdarzenia, które wystąpiło na terenie województwa śląskiego, nie wymagała aktualizacji przedmiotowego dokumentu w tym zakresie. Ponadto, zdaniem Wojewody Śląskiego, na chwilę obecną⁵⁰ nie wydaje się zasadne umieszczanie zagrożenia związanego z jakością wód powierzchniowych w WPZK.

Zdaniem NIK, zagrożenia polegające na zanieczyszczeniu lub pogorszeniu jakości wód powierzchniowych w tym rzek, również o nieustalonej (nieznanej w czasie zaistnienia) przyczynie, których skutki mogą wpływać negatywnie na bezpieczeństwo ludzi, mienia lub środowiska powinny być uwzględnione w WPZK wraz z określeniem podmiotów podejmujących działania w takich sytuacjach, a także zasobów jakimi

⁴⁸ Tekst po uwzględnieniu korekty z 1 kwietnia 2022 r.

⁴⁹ Nr: ZNI.Z-304.2021.

⁵⁰ Wyjaśnienia z dnia 25 stycznia 2023 r.

powinny dysponować do przeciwdziałania takim zagrożeniom. Sytuacja związana z kryzysem ekologicznym na Odrze w 2022 r. stanowi, zdaniem NIK, wystarczającą przesłanką do uwzględnienia tego rodzaju zagrożeń w WPZK.

(akta kontroli tom I str. 419-430, 431-513)

Elementem WPZK były załączniki określające procedury, o których mowa w art. 5 ust. 2 pkt 3 ustawy o zk, w tym dotyczące zagrożeń nieujętych w siatce bezpieczeństwa⁵¹. Ww. procedurami objęto zagadnienia związane z: bezpieczeństwem i porządkiem publicznym, zabezpieczeniem sanitarnym, ochroną rolnictwa, zabezpieczeniem weterynaryjnym, ochroną środowiska oraz ochroną infrastruktury, w tym infrastruktury krytycznej. Żadne z ww. zagadnień nie dotyczyło jakości wód powierzchniowych.

(akta kontroli tom I str. 350-358)

1.8. Stosownie do art. 14 ust. 2 pkt 2 lit. a ustawy o zk Wojewoda Śląski wydał 30 lipca 2021 r. zalecenia do PPZK. Od dnia wydania poprzednich zaleceń (tj. 31 lipca 2019 r.) upłynęły dwa lata. Zalecenia wydane do PPZK odnosiły się do zawartości planu, jego obligatoryjnych elementów składowych oraz kwestii aktualizacji i modyfikacji tego dokumentu. Treść wydanych zaleceń była spójna z wytycznymi Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji do wojewódzkich planów zarządzania kryzysowego. Zalecenia Wojewody Śląskiego nie odnosiły się do kwestii zagrożeń związanych z jakością wód powierzchniowych, w tym rzek. W okresie poprzedzającym ich wydanie nie wpływały do Wojewody Śląskiego uwagi lub sugestie wskazujące na konieczność uwzględnienia w PPZK aspektów związanych z jakością wód powierzchniowych. Wydanie ostatnich zaleceń nie było poprzedzone procesem uzgodnień i opiniowania⁵², a po ich wydaniu nie wpływały uwagi dotyczące możliwości ich praktycznego zastosowania przy opracowywaniu PPZK.

Wojewoda Śląski wyjaśnił, iż nie posiada informacji o zatwierdzonych, według stanu na dzień 30 czerwca 2022 r., planach zarządzania kryzysowego gmin, na terenie których przepływa rzeka Odra. Ponadto Wojewoda Śląski poinformował, że na dzień 30 czerwca 2022 r. został zatwierdzony PPZK powiatu raciborskiego, a PPZK powiatu wodzisławskiego był w trakcie sprawdzania. W treści obydwu PPZK nie zostały zidentyfikowane zagrożenia związane z jakością wód powierzchniowych.

(akta kontroli tom I str. 261-283)

1.9. Na etapie opracowywania WPZK uwzględniono dokumenty⁵³ sporządzone przez właściwe organy administracji publicznej, jednakże nie odnosiły się do jakości wód powierzchniowych.

(akta kontroli tom I str. 265-283)

1.10. Wysokość środków zaplanowana na 2022 r., na wydatki Urzędu z zakresu zarządzania kryzysowego ukształtowała się na poziomie 1 199,7 tys. zł⁵⁴ (w tym m.in. na: zakup usług w ramach utrzymania i konserwacji sprzętu obrony cywilnej oraz konserwacji elementów systemów alarmowych i łączności, utrzymanie WCZK oraz monitoring zagrożeń, wyposażenie i utrzymanie wojewódzkich magazynów

---

⁵¹ Ujęte w części III WPZK.

⁵² Gdyż nie było takiego wymogu.

⁵³ Plan obrony cywilnej województwa śląskiego, Wojewódzki Plan Działania Systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne, Wojewódzki Plan Działania na Wypadek Wystąpienia Epidemii, Plan współdziałania jednostek organizacyjnych wchodzących w skład jednolitego krajowego systemu wykrywania skażeń i alarmowania, Plany działania służb, inspekcji i straży w sytuacjach nadzwyczajnych na terenie województwa śląskiego, Plan operacyjny funkcjonowania województwa śląskiego w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny.

⁵⁴ Plan po zmianach.

przeciwpowodziowych, pomoc socjalną udzielaną cudzoziemcom, zakup usług inwestycyjnych i remontowych, szkolenia i ćwiczenia administracji publicznej w zakresie zarządzania kryzysowego, komunikacji kryzysowej). Środki zaplanowane na dotacje celowe dla jednostek samorządu terytorialnego⁵⁵ w ramach zadań z zakresu zarządzania kryzysowego wyniosły 9 859,4 tys. zł i dotyczyły zapewnienia opieki i schronienia cudzoziemcom przybywającym z objętej konfliktem wojennym Ukrainy. Wojewoda Śląski nie posiadał informacji o środkach zaplanowanych przez jst na wykonywanie zadań z zakresu zarządzania kryzysowego. Wojewoda Śląski wyjaśnił, że zadania z zakresu zarządzania kryzysowego są zadaniami własnymi jst i na ich realizację jednostki te powinny zabezpieczyć środki zgodnie z art. 26 ust. 4 ustawy o zk, tj. w wysokości nie mniejszej niż 0,5% wydatków ich budżetu, pomniejszonych o wydatki inwestycyjne, wydatki na wynagrodzenia i pochodne oraz wydatki na obsługę długu.

(akta kontroli tom I str. 42-46, 59-90)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Wojewoda Śląski zapewnił warunki do realizacji zadań dotyczących zarządzania kryzysowego zgodnie z ustawą o zk, w tym w zakresie wyposażenia i funkcjonowania WCZK. Właściwie zorganizowano systemy łączności, monitorowania zagrożeń oraz ostrzegania i alarmowania ludności. Przeprowadzone w okresie objętym kontrolą ćwiczenia obejmowały m.in. zagadnienia związane z rozpoznaniem i neutralizacją zagrożeń chemicznych, biologicznych, radiologicznych i nuklearnych, jednakże nie dotyczyły problematyki zagrożeń dotyczących jakości wód powierzchniowych.

Zdarzenia, które wystąpiły w związku z kryzysem ekologicznym na Odrze wykazały brak w WPZK procedur postępowania w przypadku wystąpienia zagrożenia związanego z wodami powierzchniowymi, w tym o nieznanym (w czasie zaistnienia) przyczynie. W ocenie NIK sytuacja związana z zagrożeniem jakości wód, która w 2022 r. wystąpiła na Odrze stanowiła wystarczającą przesłankę do uwzględnienia tego rodzaju zagrożeń w WPZK.

Zalecenia wydane przez Wojewodę do PPZK, mimo że spójne z wytycznymi Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji nie odnosiły się do zagrożeń związanych z jakością wód rzek.

Wojewoda Śląski powołał WZZK i określił jego skład, organizację, siedzibę oraz tryb pracy. W sytuacji kryzysu ekologicznego na Odrze Wojewoda Śląski organizował narady koordynacyjne (w formie wideokonferencji) i nie zwoływał posiedzeń WZZK, co zdaniem NIK ograniczyło WZZK możliwość oceny takich zagrożeń i przygotowania propozycji działań oraz wniosków dotyczących zmian w tym zakresie w WPZK.

OBSZAR

2. Działania podjęte w sytuacji wystąpienia w 2022 r. zagrożenia związanego z jakością wód rzeki Odry

Opis stanu
faktycznego

2.1. W okresie objętym kontrolą⁵⁶ WBZiK, zgodnie z przedstawionym zestawieniem tabelarycznym, zgromadził i przetworzył⁵⁷ 2243 informacje o zagrożeniach. Z tej

⁵⁵ Dalej: jst.

⁵⁶ Do dnia 10 stycznia 2023 r.

⁵⁷ W systemie EZD oraz e-CZK.

liczby 1643 informacje⁵⁸ o zagrożeniach były zidentyfikowane w WPZK⁵⁹, a 600 informacji (26,8% wszystkich informacji) nie miało swojego odzwierciedlenia w zapisach WPZK⁶⁰. W okresie od 1 lipca 2021 r. do 31 grudnia 2022 r. odnotowano 35 zagrożeń w kategorii *Zdarzenie chemiczne w środowisku*, z czego 29 dotyczyło skażenia wód, w tym 15⁶¹ zdarzeń wystąpiło na rzece Odrze, jej dopływach i Kanale Gliwickim. WCZK rzetelnie monitorowało i analizowało zagrożenia na Odrze, jej dopływach i na Kanale Gliwickim, co znalazło odzwierciedlenie w raportach zdarzeń zawierających datę i czas zgłoszenia, datę i czas zdarzenia, miejsce i opis zdarzenia, podmioty uczestniczące oraz zakończenie zdarzenia.

(akta kontroli tom I str. 514-542, tom II str. 331-334, 606, 608-611)

2.2. W okresie objętym kontrolą, według wyjaśnień Wojewody, nie wystąpiły sytuacje kryzysowe dotyczące jakości wód powierzchniowych, w tym jakości wód rzek na terenie województwa śląskiego. Przed 1 lipca 2022 r. do Wojewody Śląskiego nie służyły informacje dotyczące złej jakości wody w Odrze. Wojewoda Śląski wyjaśnił, że: *Zgodnie z art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym jako sytuację kryzysową należy rozumieć sytuację wpływającą negatywnie na poziom bezpieczeństwa ludzi, mienia w znacznych rozmiarach lub środowiska, wywołującą znaczne ograniczenia w działaniu właściwych organów administracji publicznej ze względu na nieadekwatność posiadanych sił i środków. Mając powyższe na względzie wskazać należy, że (...) skala zdarzenia na terenie województwa śląskiego była na tyle niewielka, że nie wywołała wskazanych powyżej znacznych ograniczeń w działaniu właściwych organów administracji publicznej ze względu na nieadekwatność posiadanych sił i środków, co stanowiło bezpośrednią przesłankę omawianego stanu rzeczy.*

(akta kontroli tom II str. 1, 4-5, 335-338)

2.3. Pierwszą informację⁶² w sprawie sytuacji kryzysowej na Odrze Wojewoda Śląski uzyskał od Głównego Inspektora Ochrony Środowiska⁶³ w dniu 4 sierpnia 2022 r.⁶⁴ i dotyczyła ona polecenia wydanego przez GIOŚ właściwym miejscowo wojewódzkim inspektorom ochrony środowiska objęcia sprawy śnięcia ryb w Kanale Gliwickim oraz na Odrze szczególnym nadzorem i działaniami, które miały doprowadzić do wyjaśnienia przyczyn tego zdarzenia oraz ustalenia sprawcy ewentualnego zanieczyszczenia wód, a także podjęcia współpracy w tym zakresie z innymi właściwymi organami.

(akta kontroli tom II str. 1, 5, 14-16)

⁵⁸ Poszczególne liczby informacji w odniesieniu do ich przedmiotu przedstawiały się następująco: 1) skażenia chemiczne – 65; 2) skażenia radiacyjne – 6; 3) pożary – 190; 4) osuwiska – 3; 5) powodzie – 1; 6) powodzie – ostrzeżenia hydrologiczne – 320; 7) susze – 0; 8) katastrofy budowlane – 12; 9) pożar, katastrofa zakładu przemysłowego lub górniczego – 22; 10) zjawiska atmosferyczne – 7; 11) zjawiska atmosferyczne – ostrzeżenia meteorologiczne – 356; 12) epidemie – 1; 13) epizootie – 6; 14) epifityzy – 0; 15) demonstracje, zamieszki – 281; 16) terroryzm i cyberterrorizm – 117; 17) zakłócenia w transporcie – 156; 18) przerwy w dostawie energii elektrycznej – 5; 19) przerwy w dostawach gazu – 20; 20) przerwy w dostawach wody – 14; 21) awarie telekomunikacyjne – 0; 22) przerwy w dostawach ciepła – 5; 23) zła jakość powietrza – 56.

⁵⁹ Wykazane w Siatce bezpieczeństwa, stanowiącej załącznik nr 1 do WPZK.

⁶⁰ Obejmowały one: imprezy masowe, awarie/wyłaczenia instalacji technologicznych w zakładzie pracy, akcje poszukiwawcze, odpady, wstrząsy, niewypały/niewybuchy, przewóz towarów niebezpiecznych, sprawy obywatelskie, zgłoszenia dotyczące ratownictwa medycznego.

⁶¹ Zdarzenia dotyczące zagrożeń na rzece Odrze, jej dopływach lub na Kanale Gliwickim wystąpiły w okresie od 11 sierpnia 2022 r. do 7 grudnia 2022 r.

⁶² Pismo nr DI-KKW.410.43.2022 z dnia 3 sierpnia 2022 r. skierowane było do Wojewodów – Opolskiego, Dolnośląskiego i Śląskiego.

⁶³ Dalej: GIOŚ.

⁶⁴ Ww. pismo wpłynęło do Kancelarii Urzędu w dniu 3 sierpnia 2022 r. za pośrednictwem Elektronicznej Skrzynki Podawczej i przekazane zostało w dniu 4 sierpnia 2022 r. do sekretariatu Biura Wojewody w systemie Elektronicznego Zarządzania Dokumentacją (EZD).

W dniu 11 sierpnia 2022 r. Wojewoda Śląski zwołał w Urzędzie naradę koordynacyjną z udziałem Zastępcy Śląskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska, Śląskiego Państwowego Inspektora Sanitarnego, Dyrektora Delegatury ABW w Katowicach, Dyrektora WBiZK oraz Zastępcy Śląskiego Komendanta Wojewódzkiego Policji w Katowicach. W naradzie uczestniczyli również Wicewojewoda Śląski i Dyrektor Generalny Urzędu. Narady organizowano systematycznie do 19 września 2022 r.⁶⁵ w składzie poszerzonym o Zastępcę Śląskiego Wojewódzkiego Lekarza Weterynarii oraz przedstawiciela Państwowej Straży Rybackiej i KW PSP, bez udziału ABW – w formie wideokonferencji, podczas których omawiane były kwestie związane z sytuacją na Odrze. W związku z powyższym nie były zwoływane formalne posiedzenia WZZK. Jak wyjaśnił Wojewoda Śląski, przebieg porad nie był utrwalany ani rejestrowany. Wynikało to m.in. z dynamiki sytuacji, wobec czego narady koordynacyjne dotyczące omówienia bieżących kwestii były zwoływane ad hoc, po to, aby reagować na bieżącą sytuację, dlatego optymalnym rozwiązaniem było przyjęcie formy wideokonferencji.

Zdaniem NIK potrzeba sprawowania nadzoru nad procesami, które były przedmiotem uzgodnień, poleceń a także waga rozstrzyganych podczas tych porad problemów i spraw, związanych z sytuacją zagrożenia, które wystąpiło na Odrze w pełni uzasadniały potrzebę ich dokumentowania. Ponadto brak utrwalenia/rejestrowania przebiegu posiedzeń porad koordynacyjnych uniemożliwił jednoznaczne ustalenie osób w nim uczestniczących, a także poleceń i wniosków wydawanych przez Wojewodę w trakcie ich trwania.

(akta kontroli tom II str. 1, 5-6, 113-235, 269-314, 319, 321-322)

W związku z sytuacją dotyczącą zanieczyszczenia rzeki Odry, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Klimatu i Środowiska zwrócił się 17 sierpnia 2022 r. do Wojewody Śląskiego o pozyskanie w terminie do 22 sierpnia 2022 r. w trybie pilnym informacji od starostów i prezydentów miast na prawach powiatu o zakładach, które posiadają określone w pozwoleniach zintegrowanych warunki odprowadzania ścieków do wód powierzchniowych. Po uzyskaniu przedmiotowych informacji Wojewoda Śląski przekazał w dniach 19 i 24 sierpnia 2022 r.⁶⁶ tabelaryczne zestawienia danych.

W związku z zaistniałą sytuacją, Wojewoda Śląski przekazywał do RCB następujące informacje⁶⁷:

- a) 12 sierpnia 2022 r. – Raport dotyczący działań w związku z sytuacją ekologiczną i zjawiska śnięcia ryb na rzece Odrze na terenie województwa śląskiego⁶⁸. Raport nie zawierał informacji o występowaniu śniętych ryb, gdyż w tym okresie w województwie zjawisko to nie wystąpiło.
- b) Od 13 sierpnia do 3 października 2022 r. – Raporty dotyczące działań w związku z sytuacją ekologiczną i występowaniem zjawiska śnięcia ryb na rzece Odrze na terenie woj. śląskiego przesyłane były codziennie poprzez pocztę e-mail do RCB oraz MSWiA.

(akta kontroli tom II str. 1-2, 6-7, 17-82, 94-112, 489, 491-492, 494-607, 611-625)

W związku z sytuacją ekologiczną na Odrze Wojewoda Śląski otrzymał do wiadomości pisma skierowane przez GIOŚ do wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska

⁶⁵ Z wyjątkiem 27-28 i 31 sierpnia oraz 1, 3, 7, 10-11, 13-14 i 16-18 września 2022 r.

⁶⁶ Pismo znak: IFVII.7154.6.2022 z dnia 19 sierpnia 2022 r. Zestawienie uzupełnione o brakujące informacje uzyskane w terminie późniejszym od pozostałych dziewięciu starostów/prezydentów miast na prawach powiatu, zostało ponownie przekazane pismem znak: IFVII.700.28.2022 z dnia 24 sierpnia 2022 r.

⁶⁷ Stanowiły one odpowiedź na wiadomość e-mail z dnia 12 sierpnia 2022 r. z Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego w Gorzowie Wielkopolskim oraz z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz prośbą Dyżurnego Operacyjnego Wojewody Lubuskiego z tego samego dnia.

⁶⁸ Przesłany pocztą e-mail do WCZK w Gorzowie Wielkopolskim.

(z dnia 3, 5 i 14 sierpnia 2022 r.) w sprawie objęcia nadzorem oraz działaniami monitorującymi stanu wody rzeki Odry.

(akta kontroli tom II str. 2, 7, 14-16, 83-89)

Wojewoda Śląski wyjaśnił, iż w związku z sytuacją zaistniałą na Odrze zalecał, w trakcie organizowanych narad koordynacyjnych, podjęcie następujących działań:

- a) patrolowanie i monitorowanie wód: rzeki Odry i Kłodnicy oraz Kanału Gliwickiego – zalecenie skierowano do: KW PSP, KWP, Państwowej Straży Rybackiej w Katowicach⁶⁹, RZGW, WIOŚ;
- b) zbieranie śniętych ryb i przekazywanie ich do utylizacji – zalecenie skierowano do KW PSP oraz RZGW;
- c) zalecenia wykonywania badań skierowano do:
  - WIOŚ (w zakresie jakości wód w Kanale Gliwickim, rzece Odrze i Kłodnicy),
  - Wojewódzkiego Inspektoratu Weterynarii w Katowicach (w zakresie badania ryb),
  - Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Katowicach (w zakresie ujęć wody pitnej).

Wojewoda Śląski wyjaśnił, że dokumentacja dotycząca polecenia w zakresie podjęcia przez poszczególne jednostki działań nie była sporządzana, a potwierdzeniem przekazania poszczególnym jednostkom zadań do realizacji były składane przez te podmioty codzienne raporty.

(akta kontroli tom II str. 2, 7-8, 335, 337, 339, 344-345, 606, 611)

Odnosnie do zasad powiadamiania mieszkańców województwa śląskiego o zagrożeniach i sposobach postępowania na wypadek zagrożeń wynikających z zanieczyszczenia wód rzeki Odry ustalono, co następuje:

- a) Wojewoda Śląski wyjaśnił, że decyzja o konieczności powiadamiania ludności o zagrożeniu związanym z jakością wody w Odrze została podjęta podczas narady w formie wideokonferencji Wojewody Śląskiego z MSWiA, Ministerstwem Klimatu i Środowiska oraz Opolskim Urzędem Wojewódzkim.
- b) Powiadamianie ludności o zagrożeniach związanych z jakością wody w Odrze i sposobach postępowania w tej sytuacji realizowano m.in. poprzez:
  - wydanie przez Wojewodę Śląskiego, w dniach 6 i 12 września 2022 r., rozporządzeń porządkowych, dotyczących wprowadzenia zakazu korzystania z wód Kanału Gliwickiego na odcinku od 18+500 do 21+570, tj. od zachodniej granicy województwa śląskiego do śluzy Rudziniec, które wraz ze sposobem ich upublicznienia opisano w punkcie 2.5 niniejszego wystąpienia;
  - uruchomienie ostrzegania ludności za pomocą ALERTU RCB, skierowanego do użytkowników sieci telefonii komórkowych na terenie powiatu gliwickiego i miasta Gliwice, informującego o zakazie korzystania z wód Kanału Gliwickiego⁷⁰;
  - rozwieszenie tablic informacyjnych wzdłuż odcinka Kanału Gliwickiego objętego ww. rozporządzeniem;
  - publikację komunikatu dla ludności na stronie internetowej Urzędu.

(akta kontroli tom I str. 618-643)

W ramach współpracy Wojewody Śląskiego z organami administracji rządowej i samorządowej podejmowano następujące działania:

- przekazywanie od 12 sierpnia do 19 września 2022 r. do RCB i MSWiA codziennych raportów dotyczących działań w związku z sytuacją ekologiczną i zjawiskiem śnięcia ryb na rzece Odrze na terenie województwa śląskiego,

⁶⁹ Dalej: PSR.

⁷⁰ Uruchomienie na podstawie wniosków przekazanych do RCB przez WCZK w dniach 6 i 9 września 2022 r.

opracowywanych na podstawie informacji przekazywanych przez następujące jednostki: WIOŚ, KW PSP, Wojewódzki Inspektorat Weterynarii w Katowicach, RZGW, KWP oraz Wojewódzką Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Katowicach⁷¹;

- organizowanie narad koordynacyjnych w formie w wideokonferencji,
- zorganizowanie narady roboczej w dniu 7 września 2022 roku w Rudzińcu na terenie śluzy na Kanale Gliwickim z udziałem Wojewody Opolskiego, w której udział wzięli przedstawiciele KWP, KW PSP, RZGW, Państwowej Straży Rybackiej oraz Powiatu Gliwickiego, a na miejscu omówiono bieżącą sytuację;
- przesłanie do wybranych jst wydanego przez Wojewodę Śląskiego rozporządzenia porządkowego w sprawie zakazu korzystania z wód Kanalu Gliwickiego.

Zdaniem Wojewody Śląskiego współpraca w ww. zakresie prowadzona była na bieżąco i przyniosła oczekiwane efekty. Odnosząc się do pytania o zastosowane procedury, wytyczne i sposoby postępowania wobec nieuznania kryzysu na Odrze za sytuację kryzysową i braku procedur właściwych dla zagrożeń dotyczących jakości wód powierzchniowych, Wojewoda Śląski wyjaśnił, iż zastosowany mechanizm wideokonferencji koordynacyjnych był wystarczający dla skoordynowania działań związanych z usuwaniem skutków zdarzenia na Odrze.

(akta kontroli tom II str. 2, 8-9, 21-82, 90-93, 336-340, 606, 611)

Wojewoda Śląski wyjaśnił, że po powzięciu pierwszych i kolejnych informacji⁷², wskazujących na to, że przyczyną śnięcia ryb mogły być/były prymnezyny wytworzone przez *Prymnesium parvum*, podejmowano działania polegające na: koordynowaniu działań przez Wojewodę (poprzez prowadzenie narad koordynacyjnych z udziałem przedstawicieli służb oraz inspekcji), monitorowaniu wody rzeki Odry, Kłodnicy i Kanalu Gliwickiego (poprzez patrolowanie realizowane przez KWP, PSR, RZGW, WIOŚ, badanie jakości wody, badanie ichtiopatologiczne ryb i badanie jakości wody pitnej), utrzymywaniu w gotowości do zbierania śniętych ryb i przekazywaniu ich do utylizacji przez PSP oraz RZGW.

(akta kontroli tom I str. 618-643)

W ramach kontroli przesłano w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK 31 gminom⁷³, sześciu miastom na prawach powiatu⁷⁴; 10 powiatom⁷⁵ oraz siedmiu innym podmiotom⁷⁶ zapytanie dotyczące zgłaszania informacji o złej jakości wód Odry, jej dopływów lub Kanalu Gliwickiego do Urzędu, Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska⁷⁷, WIOŚ oraz RZGW.

Sześć podmiotów⁷⁸ potwierdziło zgłaszanie informacji, w okresie od 25 marca do 15 września 2022 r., o złej jakości wód, w tym pięć przesyłało takie informacje

---

⁷¹ Dalej: WSSE.

⁷² Zawartych m.in. w opublikowanym 30 września 2022 r. Wstępnym Raporcie Zespołu ds. sytuacji na rzece Odrze.

⁷³ Cieszyn, Czerwionka-Leszczyń, Gierałtów, Godów, Gorzyce, Hażlach, Istebna, Kalety, Knurów, Koszęcin, Koziegłowy, Krupski Młyn, Krzanowice, Krzyżanowice, Kuźnia Raciborska, Lubliniec, Lubomia, Mikołów, Nędza, Orzesze, Pietrowice Wielkie, Pilchowice, Pyskowice, Racibórz, Rudnik, Rudziniec, Sośnicowice, Suszec, Tworóg, Woźniki, Zebrzydowice.

⁷⁴ Gliwice, Katowice, Ruda Śląska, Rybnik, Zabrze, Żory.

⁷⁵ Powiaty: cieszyński, gliwicki, lubliniecki, mikołowski, myszkowski, pszczyński, raciborski, rybnicki, tarnogórski, wodzisławski.

⁷⁶ Śląski Wojewódzki Lekarz Weterynarii, Oddział Wojewódzki Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej w Katowicach, Śląski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny, Śląski Komendant Wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej, Prezesi Zarządów Okręgów Polskiego Związku Wędkarskiego w województwie, Śląski Komendant Wojewódzki Policji i Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach.

⁷⁷ Dalej: RDOŚ.

⁷⁸ Starostwo Powiatowe w Gliwicach, Urząd Miasta Gliwice, Urząd Miasta Żory, Śląski Komendant Wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej, Prezes Okręgu Polskiego Związku Wędkarskiego w Katowicach oraz Śląski Komendant Wojewódzki Policji.

wielokrotnie⁷⁹, a jeden - jednorazowo⁸⁰. Przedmiotowe informacje przesyłane były do WCZK, WIOŚ, RZGW, Zastępcy Komendanta PSR i Wicewojewody Śląskiego.

(akta kontroli tom III str. 1-175)

Wyjaśnienia udzielone w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach⁸¹ dotyczące informacji o otrzymanych zgłoszeniach o bezpośrednim zagrożeniu szkodą w środowisku oraz zanieczyszczeniach Odry i jej dopływów wskazywały, że w okresie od 1 lipca 2021 r. do 7 listopada 2022 r. nie wpłynęły do RDOŚ zgłoszenia bezpośrednich zagrożeń szkodą w środowisku/szkód w środowisku związane z przypadkami śnięcia ryb oraz zanieczyszczeniem Odry i jej dopływów. Dyrektor RDOŚ poinformowała również, iż *na terenie województwa śląskiego w ww. okresie nie odnotowano przypadków śnięcia ryb podlegających ochronie gatunkowej, jak również nie wskazano przypadków zmiany chemizmu wód.*

(akta kontroli tom I str. 611-612)

Według informacji pozyskanej w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK od Komendanta Wojewódzkiego PSR w Katowicach, PSR nie otrzymywała w okresie poprzedzającym sytuację kryzysową na Odrze (począwszy od 1 lipca 2021 r.) informacji o zagrożeniach związanych z jakością wód rzeki Odry. Komendant Wojewódzki PSR poinformował również, iż w sytuacji kryzysu ekologicznego w wodach rzeki Odry w PSR obowiązywały procedury ustalone na spotkaniach koordynacyjnych z Wojewodą Śląskim. Według wyjaśnień, PSR prowadziła codzienny monitoring rzeki Odry i Kanału Gliwickiego (patrole brzegu i wody, w tym kontrole za pomocą echosondy). W działania te byli zaangażowani wszyscy pracownicy PSR (na rzece Odrze i Kanale Gliwickim patrole przeprowadzali głównie strażnicy z grupy Katowice i Rybnik, na których terenie znajdują się ww. wody). Do patrolu wykorzystywano sprzęt posiadany przez PSR (służbowe samochody, łodzie i echosondy). Z przebiegu patrolu PSR sporządzała codziennie notatkę, a informację przekazywała do WBiZK. Komendant PSR wyjaśnił, że polecenia, dotyczące zaangażowania w działania związane z sytuacją na Odrze, PSR otrzymywała od Wojewody Śląskiego na spotkaniach koordynacyjnych służb oraz podczas bieżących kontaktów telefonicznych. Według udzielonych informacji, wszystkie patrole PSR otrzymały od Komendanta Wojewódzkiego PSR polecenie monitorowania wszystkich rzek w województwie śląskim, w szczególności pod kątem śniętych ryb. Zgodnie z poleceniem Wojewody Śląskiego wprowadzono zakaz połowu ryb na rzece Odrze i Kanale Gliwickim. Ponadto Komendant Wojewódzki PSR podał, że poza spotkaniami koordynującymi z Wojewodą Śląskim i podległymi służbami, PSR współpracowała ze Spółeczną Strażą Rybacką. Komendant Wojewódzki PSR podkreślił, że w wyniku działań prowadzonych przez PSR, wody na terenie województwa śląskiego były stale monitorowane i pozwoliły na szybkie reagowanie w przypadku wykrycia zagrożenia.

(akta kontroli tom I str. 613-616)

W związku z zaistniałą sytuacją zagrożenia na rzece Odrze nie nastąpiło uzupełnienie składu zespołu osób odpowiedzialnych za bieżące zarządzanie kryzysowe, gdyż, według wyjaśnień Wojewody Śląskiego, skala zdarzenia na terenie województwa śląskiego nie wymagała takiego wzmocnienia personalnego, a realizacja bieżących zadań odbywała się siłami dostępnymi w trybie standardowym.

(akta kontroli tom II str. 2, 9, 323, 325)

⁷⁹ Starostwo Powiatowe w Gliwicach, Urząd Miasta Gliwice, Śląski Komendant Wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej, Prezes Okręgu Polskiego Związku Wędkarskiego w Katowicach oraz Śląski Komendant Wojewódzki Policji.

⁸⁰ Urząd Miasta Żory.

⁸¹ Dalej: RDOŚ.

W związku z sytuacją ekologiczną na Odrze Wojewoda Śląski zapewnił od 12 sierpnia 2022 r. bieżący monitoring realizacji działań i wydanych poleceń poprzez przekazywanie informacji w codziennych raportach oraz udział inspekcji i innych jednostek w naradach koordynacyjnych. Zdaniem Wojewody Śląskiego, działania jednostek prowadzone były adekwatnie do zaistniałej sytuacji, w związku z czym nie formułowano wniosków dotyczących realizowanych działań.

(akta kontroli tom II str. 2, 9-10)

Odnosząc się do pytania o to, jakie elementy systemu zarządzania kryzysowego zawiodły, były niewystarczające lub nie były właściwie zidentyfikowane i zaprogramowane dla sprawnego zarządzania sytuacją kryzysową na Odrze, Wojewoda Śląski wyjaśnił, że: *W województwie śląskim elementy zarządzania kryzysowego funkcjonowały prawidłowo. Dał się jedynie odczuć brak bieżących danych, analiz i ocen dotyczących badań prowadzonych przez GIOŚ. W świetle późniejszych wyników dotyczących przyczyn zdarzenia, sytuacji tej nie można było zapobiec w fazie przygotowania i zapobiegania. Natomiast działania realizowane w fazie reagowania i usuwania skutków należy uznać za prawidłowe.*

(akta kontroli tom II str. 2, 10)

W sprawie działań podjętych w celu zbierania, usuwania i utylizacji martwych ryb oraz innych organizmów oraz włączenia w te działania Polskiego Związku Wędkarskiego⁸² oraz innych organizacji i osób, Wojewoda Śląski wyjaśnił: *Polski Związek Wędkarski Okręg Katowicki jest uprawniony do gospodarki rybackiej na odcinku Rzeki Odry od granic Polski do miejscowości Kędzierzyn Koźle oraz na odcinku Kanału Gliwickiego od miejscowości Gliwice do Śluzy Dzierżno. Utylizacją padniętych - śniętych ryb na terenie województwa śląskiego zajęły się Wody Polskie – Oddział Gliwice oraz Polski Związek Wędkarski Zarząd Okręgu w Katowicach (koszty poniosły Wody Polskie – Gliwice oraz PZW Katowice). Jako podstawę prawną zaangażowania PZW w ww. działania Wojewoda Śląski wskazał art. 26 ust. 2 ustawy z dnia 18 kwietnia 1985 r. o rybnictwie śródlądowym⁸³ oraz rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 stycznia 2002 r. w sprawie zasad i warunków współpracy Państwowej Straży Rybackiej ze Społeczną Strażą Rybacką⁸⁴.*

(akta kontroli tom I str.618-643)

Odnosząc się do pytania o potrzeby w zakresie sprzętu i wyposażenia niezbędnego dla skutecznego działania w sytuacji kryzysu ekologicznego na Odrze, zgłaszane w okresie objętym kontrolą, Wojewoda podał: *W dniu 4 września 2022 r. Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie - Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gliwicach (PGW RZGW w Gliwicach) zgłosiło problem z kontenerem do składowania zebranych śniętych ryb na śluzy Rudziniec. Na prośbę Dyrektora Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego tut. Urzędu, Centrum Ratownictwa w Gliwicach przekazało PGW RZGW w Gliwicach kontakt do firmy zajmującej się wywozem odpadów, jednakże RZGW załatwiła kontener we własnym zakresie. Inne potrzeby w zakresie sprzętu i wyposażenia nie były zgłaszane.*

(akta kontroli tom II str. 489, 492-493)

Wojewoda Śląski wyjaśnił ponadto, że skala zdarzenia związanego z kryzysem ekologicznym na Odrze na terenie województwa śląskiego nie wymagała dodatkowego wzmocnienia (w tym zaangażowania wojska), realizacja tych zadań odbywała się siłami i środkami dostępnymi w trybie standardowym.

(akta kontroli tom I str. 618-643)

---

⁸² Dalej: PZW.

⁸³ Dz. U. z 2022 r., poz. 883.

⁸⁴ Dz. U. Nr 5, poz. 55.

2.4. W związku z zaistniałą sytuacją na rzece Odrze Wojewoda Śląski nie otrzymał od Prezesa Rady Ministrów wytycznych i poleceń, o których mowa w art. 8 ust. 1 ustawy o wojewodzie, ani poleceń, o których mowa w art. 7a ust. 1 ustawy o zk.

(akta kontroli tom II, str. 2, 10-11)

2.5. W związku z sytuacją ekologiczną na Odrze Wojewoda Śląski wydał, na podstawie art. 60 ust. 1 i 2 ustawy o wojewodzie, rozporządzenia porządkowe niezbędne do ochrony życia lub mienia:

- rozporządzenie porządkowe z dnia 6 września 2022 r. w sprawie wprowadzenia zakazu korzystania z wód Kanału Gliwickiego na odcinku od 18+500 do 21+570 tj. od zachodniej granicy województwa śląskiego do śluzy Rudziniec – zakaz obowiązywał do dnia 12 września 2022 r.;
- rozporządzenie porządkowe z dnia 12 września 2022 r. zmieniające rozporządzenie porządkowe Wojewody Śląskiego z dnia 6 września 2022 r. w sprawie wprowadzenia zakazu korzystania z wód Kanału Gliwickiego na odcinku od 18+500 do 21+570 tj. od zachodniej granicy województwa śląskiego do śluzy Rudziniec – przedłużające ww. zakaz do dnia 19 września 2022 r.

Rozporządzenia zostały wydane bez zbędnej zwłoki. Jak wyjaśnił Wojewoda Śląski: *Rozporządzenia porządkowe (...) były wydane 6 i 12 września 2022 r., gdyż do tego czasu na ciekach województwa śląskiego nie wystąpiło zjawisko śniętych ryb. Pojawienie się tego zjawiska uzasadniało wprowadzenie w drodze omawianego aktu prawnego stosownych zakazów.*

Zakres ww. rozporządzeń był uzgadniany podczas wideokonferencji z MSWiA i Ministerstwem Klimatu i Środowiska oraz z Opolskim Urzędem Wojewódzkim w Opolu.

Rozporządzenia zostały przesłane do Powiatowego Centrum Zarządzania Kryzysowego w Gliwicach⁸⁵ oraz Starostwa Powiatowego w Gliwicach celem przekazania do Gminy Rudziniec i upublicznienia treści ww. rozporządzeń. Wojewoda nie otrzymał informacji o ich przekazaniu od Gminy Rudziniec, jednakże Dyrektor WBiZK, w trakcie narad koordynacyjnych, poinformował Wojewodę Śląskiego o przekazaniu rozporządzeń do PCZK w Gliwicach, jak również o sposobie ich rozpropagowania poprzez rozwieszenie na tablicach informacyjnych wzdłuż odcinka kanału gliwickiego objętego rozporządzeniem. Wykonanie rozporządzeń nadzorowała Policja oraz pracownicy RZGW. Informacje o realizacji działań były przekazywane na naradach koordynacyjnych. Ww. rozporządzenia przekazano również w systemie Centralnej Aplikacji Raportującej (CAR) do RCB.

Rozporządzenia porządkowe zostały opublikowane w Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego⁸⁶ oraz na stronie internetowej Urzędu⁸⁷. Na obszarze objętym zakazem zostały rozstawione tablice informacyjne. Ponadto Wojewódzki Lekarz Weterynarii przekazał do powiatowych lekarzy weterynarii informację o wprowadzeniu ww. rozporządzenia. Wykonanie rozporządzenia nadzorowała Policja oraz pracownicy RZGW. Informacje o realizacji działań były przekazywane na naradach koordynacyjnych.

Rozporządzenia porządkowe nie zostały przekazane przez Wojewodę Śląskiego Prezesowi Rady Ministrów oraz Marszałkowi Województwa Śląskiego, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

⁸⁵ Dalej: PCZK.

⁸⁶ <http://dzienniki.slask.eu/legalact/2022/5584/>; <http://dzienniki.slask.eu/legalact/2022/5744/>.

⁸⁷ <https://www.katowice.uw.gov.pl/aktualnosci/zakaz-korzystania-z-wod-kanału-gliwickiego-na-okreslonym-odcinku-wojewoda-slaski-wydal-rozporządzenie-porzadkowe>;
<https://www.katowice.uw.gov.pl/aktualnosci/wojewoda-slaski-przedluzyl-zakaz-korzystania-z-wod-kanału-gliwickiego-na-okreslonym-odcinku>

(akta kontroli tom II str. 2, 11-12, 90-93, 323-326, 328-330, 336, 340)

2.6. W związku z sytuacją na Odrze, Wojewoda Śląski nie wydawał - na podstawie art. 25 ust. 1 ustawy o wojewodzie - poleceń obowiązujących organy administracji rządowej działające w województwie, a w sytuacjach nadzwyczajnych, o których mowa w art. 22 pkt 2 i art. 25 ust. 1a ww. ustawy, również organy samorządu terytorialnego. Wojewoda Śląski wyjaśnił: (...) *bieżąca sytuacja oraz działania podejmowane przez służby i inne instytucje nie wymagały podjęcia tego typu czynności.*

Odnosząc się do pytania o sposób zrealizowania zadań polegających na kierowaniu działalnością organów administracji rządowej działających w województwie w zakresie zapobiegania zagrożeniu życia, zdrowia lub mienia oraz zagrożeniom środowiska, wobec niewydania tym organom poleceń, o których mowa w art. 25 ust. 1 ustawy o wojewodzie, a w szczególności Śląskiemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Ochrony Środowiska oraz Śląskiemu Komendantowi Wojewódzkiemu PSP, Wojewoda Śląski wyjaśnił: *Podczas narad koordynacyjnych, służby (Policja, Państwowa Straż Pożarna, Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska) informowały Wojewodę Śląskiego o bieżącej sytuacji i podjętych działaniach. Na podstawie tychże ustaleń podejmowano decyzje odnośnie do dalszego toku postępowania.*

(akta kontroli tom II str. 3, 12-13, 323, 326, 327, 335, 339)

2.7. W związku z kryzysem ekologicznym na Odrze Wojewoda Śląski nie podejmował działań w celu przygotowania wniosku do Rady Ministrów w sprawie wprowadzenia stanu klęski żywiołowej. Wojewoda Śląski wyjaśnił, że na terenie województwa śląskiego nie wystąpiły przesłanki określone w ustawie z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej⁸⁸ uzasadniające wystąpienie z takim wnioskiem, a problematyka wprowadzenia stanu klęski żywiołowej nie była przedmiotem uzgodnień dokonywanych z innymi organami.

(akta kontroli tom II str. 3, 13, 323-324, 327)

2.8. MPO-A dla Odry został uwzględniony w WPZK w części III, w podrozdziale *Zasady działania Inspekcji Ochrony Środowiska w akcji zwalczania poważnej awarii*, w pkt 3 – *Dokumenty związane. O-A.*

(akta kontroli tom II, str. 626-631)

MGCO funkcjonujące w strukturze WCZK było wyposażone zgodnie z wymaganiami określonymi w pkt. 2.2. MPO-A⁸⁹, co stwierdzono w toku przeprowadzonych oględzin.

(akta kontroli tom I str. 514-523, tom II str. 632-653)

W WCZK prowadzone były dzienniki zgłoszeń o awariach w formie elektronicznego dokumentu w formacie Word, osobno dla poszczególnych zgłoszeń o awariach⁹⁰. Informacje dotyczące sytuacji ekologicznej na Odrze zawarte były w sześciu

⁸⁸ Dz.U. z 2017 poz. 1897.

⁸⁹ Wyposażenie dla służby ciągłej, środki łączności (telefon, faks, Internet/e-mail), wyposażenie na potrzeby przetwarzania danych, korzystanie z całodobowych systemów ratowniczych.

⁹⁰ Awarie, wg MPO-A, to szkody na instalacjach technicznych, infrastrukturze komunalnej (np. oczyszczalniach ścieków), magazynach, rurociągach, pojazdach lub statkach powstałe w wyniku uszkodzenia lub wypadku, które powodują przedostanie się substancji zanieczyszczających zagrażających jakości wody bezpośrednio lub za pośrednictwem dopływu do wód podziemnych lub powierzchniowych.

dziennikach działań obejmujących meldunki o awariach od innej MGCO⁹¹ oraz trzech dziennikach działań obejmujących meldunki złożone przez WCZK⁹².

(akta kontroli tom I str. 217-251, tom II str. 336, 340-342, 346-488; tom III str. 176- 266)

Przy analizie posiadanych danych o sytuacji ekologicznej wód rzeki Odry⁹³ WCZK uwzględniło wymagania i definicje wynikające z MPO-A.

(akta kontroli tom I str. 577-604, tom III str. 176-266)

Zgodnie z Procedurą przekazywania meldunków przewidzianych w MPO-A dla Odry, otrzymane z MGCO w Opolu meldunki o awariach, jakie wystąpiły na terenie województwa opolskiego, powinny być potwierdzane przez MGCO w Katowicach (tj. WCZK) u nadawcy oraz przekazywane przez WCZK do: Wojewódzkiego Stanowiska Koordynacji Ratownictwa Śląskiej Wojewódzkiej Komendy Państwowej Straży Pożarnej w Katowicach⁹⁴, WIOŚ i Krajowego Centrum Koordynacji Ratownictwa i Ochrony Ludności⁹⁵, a informacja zaistniałej awarii powinna być przekazana do RCB. Po otrzymaniu od MGCO w Opolu sześciu opisanych powyżej meldunków o awariach, WCZK potwierdzał otrzymany meldunek i jego odwołanie oraz przekazywał je do podmiotów wskazanych w ww. procedurze - z wyjątkiem przypadków, które zostały opisane w dalszej części wystąpienia, w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Spośród trzech opisanych wyżej awarii, jakie wystąpiły na terenie województwa śląskiego, tylko jedna⁹⁶ miała bezpośredni wpływ na teren państwa sąsiedniego, tj. Republiki Czeskiej. O powyższym WCZK poinformowało, zgodnie z Procedurą przekazywania meldunków przewidzianych w MPO-A dla Odry, m.in. MGCO w Ostrawie i otrzymało informację zwrotną o braku zanieczyszczenia po czeskiej stronie granicy.

Zgodnie z Procedurą przekazywania meldunków przewidzianych w MPO-A dla Odry, meldunki o awariach, jakie wystąpiły na terenie województwa śląskiego, powinny być przekazywane przez WCZK do MGCO w Opolu i Ostrawie, Sekretariatu MKOOpZ, WSKR, WIOŚ i KCKR, a ponadto informacje o zaistniałej awarii miały być przekazane do Dyrektora/Zastępcy WBiZK, Kierownika/Zastępcy WCZK i do RCB. Odwołanie meldunku należało przesłać do tych podmiotów, którym uprzednio przesłano

---

⁹¹ 1) Data zgłoszenia – 21 lipca 2022 r. – Zgłoszenie o śniętych rybach na rzece Biała Glucholaska w m. Glucholazy – zgłaszający – MGCO (WCZK) Opole; 2) Data zgłoszenia – 17 sierpnia 2022 r. – Zgłoszenie o zanieczyszczeniu substancją ropopochodną III basenu portowego w Kędzierzynie-Koźlu – zgłaszający – MGCO (WCZK) Opole; 3) Data zgłoszenia – 17 sierpnia 2022 r. – Zgłoszenie o zanieczyszczeniu rてcią strumyku będącego dopływem rzeki Nysa Kłodzka w m. Skoroszyce – zgłaszający – MGCO (WCZK) Opole; 4) Data zgłoszenia – 17 sierpnia 2022 r. – Zgłoszenie o zanieczyszczeniu nieznaną substancją wód rzeki Morawa, poprzez wylot rowu Młynówka, znajdującego się w okolicach stadionu miejskiego w m. Kietrz – zgłaszający – MGCO (WCZK) Opole; 5) Data zgłoszenia – 2 września 2022 r. – Zgłoszenie o zanieczyszczeniu Kanalu Kędzierzyńskiego/Kanalu Gliwickiego – zgłaszający – MGCO (WCZK) Opole. Zgłoszenie stanowiło pierwszą aktualizację meldunku sporządzonego przez WCZK w Opolu 14 lipca 2022 r., które WCZK w Katowicach otrzymało (na telefoniczną prośbę) 4 października 2022 r.; 6) Data zgłoszenia – 14 września 2022 r. – Zgłoszenie zanieczyszczenia nieznaną substancją na Kanale Gliwickim w m. Kędzierzyn – Koźle – zgłaszający – MGCO (WCZK) Opole.

⁹² 1) Data zgłoszenia – 7 września 2022 r. – Zgłoszenie zanieczyszczenia rzeki Kłodnicy – zgłaszający – RZGW; 2) Data zgłoszenia – 14 września 2022 r. – Zgłoszenie ponownego zanieczyszczenia rzeki Kłodnicy – zgłaszający RZGW; 3) Data zgłoszenia – 20 października 2022 r. – Zgłoszenie zanieczyszczenia Odry w rejonie miejscowości Chałupki – zgłaszający – WIOŚ.

⁹³ 1) Data zgłoszenia awarii – 7 września 2022 r. – Zgłoszenie zanieczyszczenia rzeki Kłodnicy – zgłaszający – RZGW; 2) Data zgłoszenia awarii – 14 września 2022 r. – Zgłoszenie ponownego zanieczyszczenia rzeki Kłodnicy – zgłaszający RZGW; 3) Data zgłoszenia awarii – 20 października 2022 r. – Zgłoszenie zanieczyszczenia Odry w rejonie miejscowości Chałupki – zgłaszający – WIOŚ.

⁹⁴ Dalej: WSKR.

⁹⁵ Dalej: KCKR.

⁹⁶ Data zgłoszenia – 20 października 2022 r. – Zgłoszenie zanieczyszczenia Odry w rejonie miejscowości Chałupki – zgłaszający – WIOŚ.

meldunek zgłoszenia. Meldunki o awariach, jakie wystąpiły na terenie województwa śląskiego (trzy przypadki), były przez WCZK przekazywane do podmiotów wskazanych w ww. procedurze z wyjątkami, które zostały szczegółowo opisane w dalszej części wystąpienia, w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli, tom I str. 577-582, tom II str. 336, 341-342, 346-488, tom III str. 176-266)

Spośród pozostałych zadań MGCO określonych w pkt 2.1. MPO-A dla Odry, WCZK dokonywało zgłoszenia stwierdzonych szkód lub innych skutków (informacje takie były przekazywane w samych meldunkach o zgłoszeniu zdarzeń, jakie wystąpiły na terenie województwa śląskiego⁹⁷). W ramach realizacji MPO-A, WCZK nie otrzymywało wyników badań laboratoryjnych, wobec czego nie były one dalej przekazywane. WCZK, w czasie trwania kryzysu ekologicznego na Odrze nie zgłaszało również do Sekretariatu MKOOpZ we Wrocławiu zmiany danych teleadresowych do planu łączności.

(akta kontroli tom I str. 577-582, tom III str. 177-266)

2.9. Jako barierę w sprawnej identyfikacji przyczyn, skali oraz skutków kryzysu ekologicznego Odry oraz podejmowaniu dalszych działań zmierzających do ograniczenia negatywnego wpływu zanieczyszczenia tej rzeki na środowisko, Wojewoda Śląski wskazał brak bardziej precyzyjnego i szybkiego systemu monitorowania zagrożeń związanych z jakością wód powierzchniowych, a w szczególności oceny sytuacji mikrobiologicznej.

(akta kontroli tom II str. 3, 19)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1) Wojewoda Śląski nie przekazał wydanych przez siebie rozporządzeń porządkowych z dnia 6 września 2022 r.⁹⁸ oraz z dnia 12 września 2022 r.⁹⁹ Prezesowi Rady Ministrów oraz Marszałkowi Województwa Śląskiego, pomimo obowiązku wynikającego z art. 60 ust. 3 ustawy o wojewodzie.

Przyczyną tej nieprawidłowości, według wyjaśnień Wojewody Śląskiego, była „dynamiczna sytuacja” w czasie wydawania tych aktów. Ponadto Wojewoda Śląski poinformował, że Zastępca Dyrektora Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego podjął działania w celu prawidłowej realizacji tego obowiązku w przyszłości.

(akta kontroli tom I str. 577-582, tom II str. 324, 328)

Zdaniem NIK „dynamiczna sytuacja” nie mogła stanowić usprawiedliwienia zaniechania realizacji obowiązku niezwłocznego przekazania wydanych rozporządzeń porządkowych właściwym, wskazanym w ww. przepisie organom.

2) W związku z dwoma awariami zgłaszanymi przez MGCO w Opolu 21 lipca 2022 r. oraz 2 września 2022 r. WCZK nie przekazało pięciu¹⁰⁰ informacji dotyczących tych

⁹⁷ 1) Meldunek w związku ze zgłoszeniem awarii przez RZGW Gliwice z dnia 7 września 2022 r. – Zanieczyszczenie rzeki Kłodnicy; 2) Meldunek w związku ze zgłoszeniem awarii przez RZGW z dnia 14 września 2022 r. – Ponowne zanieczyszczenie rzeki Kłodnicy; 3) Meldunek w związku ze zgłoszeniem awarii przez WIOŚ z dnia 20 października 2022 r. – Zanieczyszczenie Odry w rejonie miejscowości Chałupki.

⁹⁸ W sprawie wprowadzenia zakazu korzystania z wód Kanału Gliwickiego na odcinku od 18+500 do 21+570 tj. od zachodniej granicy województwa śląskiego do śluzy Rudziniec.

⁹⁹ Zmieniające rozporządzenie porządkowe Wojewody Śląskiego z dnia 6 września 2022 r. w sprawie wprowadzenia zakazu korzystania z wód Kanału Gliwickiego na odcinku od 18+500 do 21+570 tj. od zachodniej granicy województwa śląskiego do śluzy Rudziniec.

¹⁰⁰ W odniesieniu do awarii zgłoszonej 21 lipca 2022 r. na rzece Biała Głucholaska w Głucholazach, dotyczyło to jednego meldunku. W odniesieniu do awarii zgłoszonej 2 września 2022 r. o zanieczyszczeniach Kanału Kędzierzyńskiego/Kanału Gliwickiego dotyczyło to zgłoszenia meldunku z 2 września 2022 r., informacji o awarii

awarii bądź aktualizacji informacji o tych awariach do RCB, w trzech¹⁰¹ przypadkach nie przekazano zgłoszenia meldunku lub jego uzupełnienia do KCKR, a w dwóch¹⁰² przypadkach do WSKR i WIOŚ. Obowiązek przekazania ww. informacji wynikał z zapisów zawartych w Procedurze przekazywania meldunków przewidzianych w MPO-A dla Odry.

(akta kontroli tom II str. 346-488, tom III str. 380-382)

Dyrektor WBiZK wyjaśnił, iż ww. podmiotom nie przekazywano meldunków/informacji o awariach, ponieważ zdarzenia te nie dotyczyły obszaru województwa śląskiego.

NIK nie podziela powyższych wyjaśnień, gdyż określona przez kierownika WCZK ww. procedura przekazywania meldunków nie zawierała odstępstw bądź wyłączeń w zakresie obowiązku przekazywania meldunków/informacji o awariach zależnie od miejsca ich wystąpienia.

(akta kontroli tom I str. 514-523, 543-550)

3) W związku z awarią zgłoszoną 14 września 2022 r. przez RZGW dotyczącą ponownego zanieczyszczenia rzeki Kłodnicy i odwołaniem jej w dniu 11 października 2022 r. WCZK nie przekazało meldunku o odwołaniu awarii do Sekretariatu MKOOpZ, WSSE i KWP. Obowiązek przekazania meldunku o odwołaniu awarii do ww. jednostek wynikał z Procedury przekazywania meldunków przewidzianych w MPO-A dla Odry.

(akta kontroli tom III str. 177-266, 380-382)

Jak wyjaśnił Dyrektor WBiZK, przyczyną braku powiadomienia Sekretariatu MKOOpZ o odwołaniu meldunku o awarii było niedopatrzenie pracownika WCZK, natomiast w przypadku WSSE i KWP podmioty te były powiadomione o awarii „nadmiarowo”, ponieważ nie przewidywała tego ww. procedura.

Zdaniem NIK obowiązująca Procedura przekazywania meldunków przewidzianych w MPO-A dla Odry stanowiła, iż formularz odwołania meldunku należy przesłać do tych podmiotów, którym uprzednio przesłano meldunek zgłoszenia awarii, tym samym WCZK zobowiązane było dopełnić tego obowiązku.

(akta kontroli tom I str. 577-590, 617)

OCENA CZĄSTKOWA

W okresie objętym kontrolą Wojewoda Śląski posiadał informacje na temat przypadków i skali zagrożeń związanych z zanieczyszczeniem wód rzek na obszarze województwa. W związku z kryzysem ekologicznym na Odrze Wojewoda Śląski podejmował adekwatne do sytuacji i bezzwłoczne działania, nie mniej jednak przejęcie koordynacji rozpoczęło 11 sierpnia 2022 r. (zwołanie pierwszej narady koordynacyjnej), tj. po upływie tygodnia od otrzymania (4 sierpnia 2022 r.) polecenia wydanego przez GIOŚ właściwym miejscowo wojewódzkim inspektorom ochrony środowiska. Główne działania podejmowane przez Wojewodę Śląskiego w związku z sytuacją dotyczącą zanieczyszczenia wód rzeki Odry dotyczyły zwoływania i prowadzenia narad koordynacyjnych z udziałem przedstawicieli wojewódzkich służb, inspekcji i straży oraz koordynowanie ich działań, pozyskiwania informacji o stanie wód oraz przesyłania codziennych raportów do RCB i MSWiA o prowadzonych działaniach. W związku z kryzysem na Odrze nie były zwoływane posiedzenia WZZK, a przebieg organizowanych, w formie wideokonferencji, narad koordynacyjnych nie był utrwalany ani rejestrowany, co, zdaniem NIK, uniemożliwiło jednoznaczne

w związku z meldunkiem z 4 września 2022 r. i z 6 września 2022 r. oraz zgłoszenia meldunku z 3 października 2022 r.

¹⁰¹ W odniesieniu do zgłoszenia meldunku o awarii z 21 lipca 2022 r. na rzece Biała Głuchołaska w Głuchołazach oraz w odniesieniu do zgłoszenia aktualizacji meldunku o awarii z dnia 2 września 2022 r. i 3 października 2022 r.

¹⁰² W odniesieniu do zgłoszenia aktualizacji meldunku o awarii z dnia 2 września 2022 r. i 3 października 2022 r.

ustalenie osób w nim uczestniczących, a także poleceń i wniosków wydawanych przez Wojewodę w trakcie ich trwania.

Podległe Wojewodzie Śląskiemu WCZK na bieżąco monitorowało sytuację na Odrze, jej dopływach oraz na Kanale Gliwickim.

Wojewoda Śląski wydał dwa rozporządzenia porządkowe dotyczące zakazu korzystania z wód Kanału Gliwickiego na wskazanym odcinku, jednakże nie dopełnił obowiązku, o którym mowa w art. 60 ust. 3 ustawy wojewodzie, ich przekazania Prezesowi Rady Ministrów i Marszałkowi Województwa Śląskiego, przy czym zapewnił ich stosowne ogłoszenie. Ponadto WCZK nie dopełniło obowiązku wynikającego z przyjętej przez WCZK procedury przekazania sześciu zgłoszeń/odwołań o awariach wskazanym adresatom.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

Uwaga Przestrzegać określonego w art. 60 ust. 3 ustawy o wojewodzie wymogu niezwłocznego przekazywania przez wojewodę jego rozporządzeń porządkowych wskazanym w tym przepisie organom.

Wniosek Zapewnić zgodność działań dotyczących przekazywania informacji o awariach bądź o ich odwołaniach z obowiązującą procedurą przekazywania tych informacji.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Katowicach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwagi i wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Katowice, 28 kwietnia 2023 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach

Kontroler
Stefania Zalewska
Główny specjalista kontroli
państwowej